

TỪ NGÔN NGỮ CHUNG ĐẾN LỜI NÓI CÁ NHÂN

1. Soạn câu 1 trang 13 SGK Ngữ văn 11 tóm tắt

Bác Dương thôi đã thôi rồi,

Nước mây man mác ngậm ngùi lòng ta

(Nguyễn Khuyến, Khóc Dương Khuê)

Từ "thôi" vốn có nghĩa chung là chấm dứt, kết thúc một hoạt động nào đó nhưng trong bài thơ này, Nguyễn Khuyến đã sáng tạo, "thôi" có nghĩa: sự mất mát, sự đau đớn. "Thôi" là hư từ được Nguyễn Khuyến dùng trong câu thơ để diễn tả nỗi đau của mình khi nghe tin bạn mất, đồng thời cũng là cách nói giảm để giảm bớt nỗi mất mát quá lớn không gì bù đắp nổi. Cách dùng này là sự sáng tạo nghĩa mới cho nghĩa của từ thôi. Nó thể hiện rõ dấu ấn lời nói cá nhân của Nguyễn Khuyến.

2. Soạn câu 2 trang 13 SGK Ngữ văn 11 tóm tắt

- Hai câu thơ của Hồ Xuân Hương dùng toàn những từ ngữ quen thuộc nhưng trật tự sắp xếp cũng như cách phối hợp giữa chúng thể hiện những nét sáng tạo riêng, độc đáo của tác giả:

- Các cụm danh từ (rêu từng đám, đá mấy hòn) đều đảo danh từ trung tâm lên trước tổ hợp định từ + danh từ chỉ loại.
- Các câu đều có hình thức đảo trật tự cú pháp: sắp xếp bộ phận vị ngữ (động từ + bổ ngữ: xiên ngang – mặt đất, đâm toạc – chân mây) lên trước chủ ngữ (rêu từng đám, đá mấy hòn)

- Sự sắp xếp của Hồ Xuân Hương khiến cho bức tranh thiên nhiên được miêu tả trong hai câu thơ hiện lên sắc sảo, đầy cá tính. Nó vừa tạo nên âm hưởng, vừa tô đậm các hình tượng thơ đồng thời cũng thể hiện nổi bật tâm trạng của nhân vật trữ tình.

3. Soạn câu 3 trang 13 SGK Ngữ văn 11 tóm tắt

Học sinh có thể tìm và phân tích để thấy được quan hệ giữa cái chung và cái riêng như quan hệ giữa ngôn ngữ chung của xã hội và lời nói riêng của cá nhân. Dưới đây là một vài gợi ý cho học sinh tham khảo.

Ví dụ:

- Mối quan hệ giữa giống loài và từng cá thể: mối quan hệ giữa loài cá và cá Kiếm, mối quan hệ giữa loài chim và chim Họa Mi, mối quan hệ giữa hoa Sao tím và loài hoa.....
- Mối quan hệ giữa mô hình thiết kế chung với sản phẩm cụ thể được tạo ra: Kiểu áo sơ mi là cơ sở chung cho những cái áo cụ thể (có thể khác biệt nhau về màu sắc và chất liệu...)